

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys:

2021 m. Seimas priėmė Laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymą, kuriame numatyta, jog šis statusas suteikiamas asmenims, kurie nuo 1990-ųjų kovo 11-osios iki 1991-ųjų rugpjūčio 21-osios aktyviai dalyvavo atkuriant Lietuvos valstybingumą ar šalinant grėsmę jos valstybingumui bei teritoriniam vientisumui, įvairiomis nesmurtinio pasipriešinimo formomis priešinosi agresyviems SSRS ekonominiams ar kariniams veiksams, saugojo ar gynė valstybės sieną, kitus valstybinės svarbos objektus, kūrė krašto apsaugos struktūras, muitines, padėjo atkurti Lietuvos Respublikos valstybingumą, tarnaudamas Aukščiausiosios Tarybos Apsaugos skyriuje, Krašto apsaugos departamente ir jo struktūriniuose padaliniuose, Pasienio apsaugos tarnyboje, Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje, Valstybės saugumo departamente, Lietuvos policijoje, Šaulių sąjungoje.

Laisvės gynėjo statusas yra tam tikras garbės ženklas, valstybės padėka gynėjams. Laisvės gynėjo statusą patvirtina išduotas atitinkamas pažymėjimas.

Skirtingai nuo 2003 metais priimto Lietuvos nepriklausomybės akto signatarų ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaraciją pasirašiusių asmenų statuso įstatymo Nr. IX-1789, Laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymas asmenims, kuriems nustatyta tvarka yra pripažintas laisvės gynėjo teisinis statusas, jokių socialinių garantijų nenumato, nors šie asmenys yra verti, kad būtų pagerbti ne tik jiems skiriant garbės ženklus ar organizuojant šventes ir renginius.

Kaip liudija vieno laisvės gynėjo, tuo laikotarpiu tarnavusio Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje, išpažintis „...*Turėjom labai ribotą ginkluotę, labai mažai amunicijos, realiai savanoriai savo lėšomis ginklavosi (pirkome ginklus iš sovietinių dalinių iš medžiotojų, kolekcionierių), vėliau buvo net bylų neva neteisėtai įsigijome ginklus (nors nebuvo per du metus nei vieno incidento apie ginklų panaudojimą) ... Pabrėžiu savanoriai jau vien per pirmus nepriklausomybės metus po du kartus neteko pragyvenimo šaltinių - darbų, pirma, kai ėjo savanoriauti, ir antra, po keistų reorganizacijų, buvo priversti įsijungti į darbo rinką tais 1990 metais, kai griuvo nuo TSRS likusi pramonė, kolūkiai, buvo labai sunkus išbandymas bedarbiams aplamai. Savanorių už tai, kad jie buvo SKAT, nepriiminėjo niekur (oficialiai apie tai buvo tylima). Žmonės, aukoję savo sveikatą, kai kas net šeimomis (juk ne paslaptis, kad buvo ir visokių giminaičių, kurie dėl baimės būti išvežtam į Sibirą kaip pokary, atsisakė ir net išsižadėjo jų, paliko, atstūmė). Taip buvo ir tokių, aš tai žinau... Buvo nusivylusių, kad jų niekas negina, man žinoma nemažai faktų apie šeimų skyrybas, susietų su pasiaukojimu neapmokamu darbu Lietuvai, juk savanoriai mirties akivaizdoje už apmokymus iki atėjus sovietiniam karininkams už tarnybą negaudavo nieko. Tik pažymėjimas garantavo nemokamą pravažiavimą į apmokymus..., Realiai po reorganizacijų savanoriai patys paliko SKAT- dirbo, bet kokius darbus, stovėjo turguose, jiems nepriskaičiuoti darbiniai stažai, dingę jų bylos, priesaikos ...“ – tokie asmenys yra nemažai paaukoję ir iškentėję.*

Įstatymo projekto tikslas – sudaryti teisinės prielaidas, kad asmenims, kuriems įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas laisvės gynėjo teisinis statusas, teisės aktų nustatyta tvarka būtų skiriama ir mokama valstybinė pirmojo laipsnio pensija.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Lietuvos Respublikos Seimo narys Kęstutis Vilkauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatyme Nr. I-730 nėra nuostatų, kurių pagrindu asmenims, kuriems įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas laisvės gynėjo teisinis statusas, būtų skiriama ir mokama valstybinė pirmojo laipsnio pensija.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma pakeisti Valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 5 straipsnį ir nustatyti, kad teisę gauti pirmojo laipsnio valstybinę pensiją turi ir asmenys, kuriems įstatymo nustatyta tvarka yra pripažintas laisvės gynėjo teisinis statusas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymų projektai įtakos korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai.

Įstatymų projektai neturės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektais siūlomos nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymus reikės pakeisti Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatus, kuriuos nutarimu tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją bei Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo lydimųjų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota valstybės institucija turės parengti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2025 m. birželio 30 d. turės patvirtinti Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų pakeitimus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Teikiamų įstatymų projektų nuostatomis įgyvendinti iš 2025 metų valstybės biudžeto reikės skirti asignavimus, kurių apimtis bus pagrįstai apskaičiuota, tikslinant 2025 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymo projektą. Preliminarus asignavimų poreikis – iki 500 tūkst. eurų vieneriems metams.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projekto rengimo metu negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia:

Seimo narys

Kęstutis Vilkauskas
